

Riksdagen

Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2025/26:36

Fredagen den 24 april

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor

Statssekreterare Daniel Liljeberg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 30 mars 2026

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 27 april 2026

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Nu är det vår på riktigt. Solen skiner, fåglarna kvittrar och EU-nämnden inleder sitt sammanträde.

Välkommen till dagens sammanträde med EU-nämnden! Särskilt välkommen säger jag till statssekreterare Daniel Liljeberg med medarbetare, som ska lotsa oss in på dagens första punkt. Vi ska prata jordbruks- och fiskefrågor. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Nämnden har fått en återrapport, och jag är beredd att svara på frågor om det finns sådana.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor, och då tackar vi så mycket för informationen.

Vi rör oss nu in på rådsdagsordningen och punkt 3, Den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027 – Huvudalternativ för utformningen av inkomststöd.

Anf. 4 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Kommissionens reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027 har diskuterats i jordbruks- och fiskerådet vid flera tillfällen. Vid mötet i april kommer ministrarna att återkomma till diskussionerna om det degressiva arealbaserade inkomststödet DABIS. Senast frågan diskuterades var i november förra året, och några ändringsförslag har ännu inte presenterats av ordförandeskapet.

Som vi informerat om tidigare föreslår kommissionen bland annat att det grundläggande inkomststödet i högre grad ska riktas till dem som aktivt bidrar till livsmedelsproduktionen, att stödet ska differentieras mellan olika grupper av jordbrukare utifrån behov och att ett högre stödbelopp ska trappas ned. Det föreslås också ett stödtak om 100 000 euro och att pensionärer på sikt inte ska kunna få DABIS.

För diskussionen har ordförandeskapet ställt två frågor – en om gemensamma regler kontra flexibilitet för medlemsstaterna att rikta stödet och en om medlemsstaternas syn på utformningen av den stegvisa neddragningen av stödtaket.

För regeringens del är utgångspunkten tydlig: Den framtida jordbrukspolitiken måste bidra till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som den bidrar till gemensamt beslutade miljö- och klimatmål. Det är viktigt att vi kan använda CAP för att stärka en robust primärproduktion i hela landet. Detta är avgörande för svensk livsmedelsförsörjning och därmed också för vår beredskap.

Regeringens syn på DABIS har inte ändrats sedan diskussionen i november. Regeringen välkomnar ambitionen att i högre grad rikta inkomststödet till dem som faktiskt bidrar till livsmedelsproduktionen. Men det är oklart i vilken mån detta kommer att vara möjligt med anledning av att stödet inte får kopplas till produktion i kommissionens förslag. Vi kommer också att bevaka att kravet inte leder till ökade administrativa bördor.

Sverige har stora geografiska skillnader, varierande produktionsvillkor och behov av ett fungerande jordbruk i hela landet. Därför är flexibilitet att anpassa stöden efter naturgivna och strukturella förhållanden viktigt för oss. Både stora och små jordbruk bidrar till en robust primärproduktion. Stödsystemet behöver utformas så att det sammantaget stärker sektorns långsiktiga konkurrenskraft och inte försvagar de företag som bär en stor del av produktionen.

Mot den bakgrunden är regeringen negativ till kommissionens förslag om stegvis neddragning av högre stödbelopp. För svensk del riskerar det att slå mot många av de jordbruksföretag som i stor utsträckning bidrar till livsmedelsförsörjningen i Sverige. Till skillnad från dagens omfördelningsstöd riskerar kommissionens modell dessutom att skapa tydliga tröskleffekter. Regeringen vill därför att kravet blir frivilligt.

Regeringen är också tveksam till ett stödtak. Om ett sådant ändå införs behöver det läggas på en betydligt högre nivå än i kommissionens förslag eller utformas så att hänsyn tas till geografiska skillnader och nationella förutsättningar. Även differentieringen av stödet bör vara frivillig eller åtminstone mer öppet hållen.

Regeringen anser att vi behöver se helheten i stödsystemen. Det finns redan stöd som är särskilt inriktade på områden och verksamheter med särskilda behov, exempelvis kompensationsbidrag till områden med naturliga begränsningar. Det kan vara mer effektivt att utveckla sådana inriktade stöd än att differentiera det grundläggande inkomststödet.

Slutligen anser regeringen att förslaget om att inte betala ut stöd till den som uppstår pension bör vara frivilligt för medlemsstaterna att införa.

Anf. 5 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för genomgången! Vi har ju också haft detta ärende uppe i miljö- och jordbruksutskottet.

Vi socialdemokrater delar mycket i regeringens ståndpunkt. Jag tycker att det är viktigt att säkerställa en långsiktigt robust livsmedelsförsörjning. Även detta med heterogena jordbruk är en del i det robusta. Därtill tycker vi att det är bra att vi driver att detta med flexibilitet för dem som uppstår pension ska vara frivilligt för medlemsländerna. Det är ganska obegripligt

att inte alla tänker så, för vi har en ganska ålderstigen jordbrukssektor i dag. Det är fler länder som har det på det sättet.

Vi vill också ta upp detta med deltidjordbrukare som ett viktigt komplement, inte minst i tider av beredskap. Vi vill att man ska kunna se till att också de kan få del av systemet på ett rättvist sätt. Statssekreteraren får gärna förklara hur definitionen fungerar visavi deltidjordbrukarna. Detta var också någonting vi diskuterade i miljö- och jordbruksutskottet, men jag tror att det ändå kan vara bra att vi får med det här.

Sedan önskar vi, precis som vid tidigare tillfällen, att klimat och miljö ska läggas till. Vi tycker att det har blivit mindre tydligt att detta är en av de viktiga drivkrafterna i regeringens ståndpunkter. Även när det gäller inkomststödet skulle vi vilja ha med att det också ska gagna hållbarhet i dessa aspekter. Det tycker vi i och för sig hänger ihop med robusthet och beredskap. Men vi vill gärna poängtera detta. Vi har även haft en avvikande ståndpunkt om det tidigare.

Anf. 6 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Vi har också haft avvikande ståndpunkter tidigare när det gäller detta, och jag står fortfarande bakom dem. Där har vi bland annat tagit upp att jordbruket måste ställa om för att bli hållbart ur miljö- och klimatsynpunkt och att vi tycker att detta också borde vara i fokus för regeringen. Vi ser det också som en fördel eftersom behovet av insatsmedel kan minska. Vi tycker att Sverige borde ställa sig positivt till stöd för omställning till ekologisk produktion.

Sedan har jag förstått att det i miljö- och jordbruksutskottet i går ställdes frågor om hur många företag i Sverige som kan komma att beröras av en stegvis neddragning av högre stödbelopp och stödtak men att det inte riktigt fanns något tydligt svar på det. Från vår sida tänker vi att så länge man inte vet detta vore det bättre att vänta med det hela och alltså säga nej innan vi vet hur många svenska företag som skulle påverkas.

Anf. 7 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Tack för föredragningen!

Vi i Miljöpartiet står också fast vid vår avvikande ståndpunkt från miljö- och jordbruksutskottet den 2 oktober 2025. Vi vill också gärna se öronmärkta pengar för miljö och klimat och för djurvälstånd, så att de som producerar livsmedel på ett ansvarsfullt sätt också blir de som gynnas av detta. Jag är intresserad av att höra hur regeringen driver på för de här frågorna och hur intresset är från de andra medlemsstaterna.

Nu är detta egentligen inte mitt område, som ni kanske anar, men jag har fått instruktioner. Men vi tycker alltså att CAP borde utformas på ett sätt som ger synergieffekter med restaureringslagen. Detta vill jag också gärna höra någonting om.

Anf. 8 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Jag tycker ändå att är glädjande att Jytte Guteland anser att regeringens position i stora delar kan stödjas av Socialdemokraterna. När det gäller de avvikande ståndpunkter som har framförts vill jag poängtera att enligt kommissionen nuvarande krav ska 43 procent av NRP gå till klimatrelaterade åtgärder. Inom den stora delen är det på det sättet.

Sedan anser regeringen att CAP ska leda till förenkling och ökad konkurrenskraft och bidra till våra klimat- och miljömål. Det är regeringens position.

Jytte Guteland sa också att det är obegripligt att någon inte vill betala inkomststöd till pensionärer. Jag kan instämma i andemeningen i det ledamoten säger. Men som alla vet handlar det om att kommissionen vill se en snabbare generationsväxling i branschen. Men där säger Sverige – och jag uppfattar att vi har en stor politisk enighet om detta – att detta skulle vara ett olämpligt sätt att försöka uppnå den generationsväxlingen snabbare.

Jag fick en annan fråga här som vi också talade om i miljö- och jordbruksutskottet i går, om deltidsarbetande personer. Sverige kommer i förhandlingarna att verka för att CAP ska kunna utbetalas till deltidsarbetande lantbrukare.

Sedan fick jag en fråga från Vänsterpartiet om hur många företag som berörs av avtrappningarna av stödet. Vi hade inget svar i går, men i dag har vi ett svar. Avtrappningen skulle börja vid ett inkomststöd på 20 000 euro, och det skulle finnas ett tak på 100 000 euro. Vid trappsteget 20 000 euro drabbas 6 600 svenska företag. Det kan låta som ganska få med tanke på att vi har över 50 000 lantbruksföretag, men den areal som dessa 6 600 företag brukar eller äger utgör 60 procent av den livsmedelsproducerande arealen. Avtrappningen påverkar alltså en ganska stor del av vår livsmedelsproduktion.

Regeringen kommer att stå fast vid kritiken mot den trappstegsmodell som kommissionen föreslår.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi rör oss vidare på rådsdagordningen och kommer till punkt 4, Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina. Det är information från kommissionen och medlemsstaterna.

Anf. 10 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Vid rådsmötet kommer kommissionen att informera om situationen på jordbruksmarknaderna, följt av en diskussion. Situationen på den svenska marknaden är i grunden stabil men påverkas förstas av både inhemska faktorer och omvärldsfaktorer.

I stora delar av Sverige hade vi en väldigt kall vinter, och i områden där snötäcket varit tunt har det rapporterats om utvintring av höstsådda grödor. Det är dock fortfarande för tidigt att fullt ut bedöma omfattningen av de skadorna.

Grundvattennivåerna ligger i stora delar av Svealand och Norrland över det normala, men i de södra delarna av landet samt i vissa kustområden är nivåerna under eller mycket under det normala. Hur detta kommer att påverka jordbruket beror till stor del på hur vädret utvecklar sig under den fortsatta våren och sommaren.

Mjölproduktionen har ökat. I januari 2026 var den på den högsta nivån för en enskild januarimånad under de tio senaste åren. Under 2025 gick köttproduktionen ned med 0,7 procent, vilket lämnar

självförsörjningsgraden på 70 procent i princip oförändrad. Slakten av fjäderfä har minskat något, men effekten av utbrotten av fågelinfluensan under hösten och vintern har tyvärr ännu inte fått fullt genomslag i produktionsledet. Detta kommer vi alltså att märka framöver.

Under 2025 hade Sverige en mycket stor skörd av spannmål, vilket har lett till en ökad export. Mer än 750 000 ton har redan exporterats. Under 2025 har avverkningspriserna sjunkit med 8,5 procent. Minskningen drivs fram bland annat av lägre priser för potatis, spannmål, oljeväxter och mjölk, medan priserna för nötkött, frukt och bär samt griskött har ökat.

Priserna för flera viktiga produktionsmedel har ökat kraftigt sedan kriget i Iran och Mellanöstern bröt ut. Främst är det priserna på gödning, diesel och foder som har gått upp. För att mildra effekterna av de höga priserna på gödsel har kommissionen beslutat att ta bort tullen för kvävegödselmedel under ett år, med undantag för varor från Ryssland och Belarus. Det råder i dagsläget ingen brist på gödningsmedel i Sverige, men regeringen bevakar utvecklingen noggrant och håller beredskap för att hantera eventuella konsekvenser för tillgången till produktionsmedel.

På rådsmötet ämnar regeringen redogöra för den svenska marknads-situationen och uttrycka sitt fortsatta stöd till ökad handel och ökat samarbete med Ukraina.

Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack ännu en gång till statssekreteraren!

Även här finns det flera delar i analysen som vi håller med om. Vi vill lyfta fram två saker. Den ena är en fråga som vi har diskuterat en längre tid med anledning av Ryssland. Det handlar om fisken. I EU har det ju kommit en del avslöjanden om att det finns rysk fisk på tallrikarna. Det har varit svårt för konsumenterna att vara medvetna om att de på det viset betalar för något som i slutändan gynnar Ryssland. Detta vill vi komma till rätta med, och vi har ställt frågor om det ett antal gånger. Vi vill fråga hur regeringen följer upp arbetet med den ryska fisken på våra tallrikar.

En annan fråga på samma område handlar om detta med ursprungsmärkning av fisk. Vi vill ha med detta i en avvikande ståndpunkt, för där tror vi inte att vi får med oss er från regeringens sida.

Den andra delen handlar om situationen i Mellanöstern, som statssekreteraren tog upp. Vi ser alla att det drabbar både hushåll och företag i hela Europa, också i Sverige, och att situationen är mycket allvarlig. Vi har ju haft presskonferenser nu i veckan med statsministern och finansministern som också hanterat detta.

Vi skulle dock vilja se handlingskraft på området och mer konkret handlande, inte bara lägesbedömningar. Vi vet att kommissionen är igång här, men vilka insatser och förslag på jordbruksområdet driver regeringen för att vi ska få till en konkret handlingsplan för att priserna på insatsvaror inte ska skjuta i höjden på det sätt vi nu ser eller för att hjälpa lantbrukarna på andra sätt? Vi har tyckt att regeringens verktygslåda här är ganska tom.

Vi vill bidra. Vi har konkreta förslag när det gäller både dessa priser och gaspriserna. Vi har pratat om att frikoppla gasen från systemet och driver den frågan, vilket vi också gjorde under vår tid i regering. Vi vill på ett bättre sätt driva detta med flaskhalsar som elkonsumenterna betalar. Det handlar om både företag och hushåll, och det drabbar även lantbrukare

när de här priserna sticker iväg. Där tycker vi också att regeringen borde göra mer.

Men vi vill gärna höra vad statssekreteraren har att säga i fråga om konkreta åtgärder för att priserna inte ska skjuta iväg på det här sättet och drabba våra lantbrukare.

Anf. 12 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Vi är trots allt här för att prata om vad som sker på Agrifishministermötet på måndag. Jag har dock stor respekt för ledamotens olika frågor kring det generella läget, som ju redan är kritiskt och kan bli mer kritiskt om den nuvarande krisen fortsätter på nuvarande nivå eller av olika skäl förvärras. Jag återkommer till det; jag ska först svara på själva fiskefrågan.

Sverige har flera gånger lyft, även tillsammans med Finland, frågan om att beakta fiskesektorn när det gäller tullhöjningar och handelsbegränsningar mot Ryssland och Belarus. När det gäller frågan om ursprungsmärkning har den nämnts vid några tillfällen av kommissionen. Man har dock inte gått vidare, vilket vi kan beklaga.

Sedan tror jag att alla inser att ursprungsmärkning av fisk inte är någon lätt åtgärd att ägna sig åt. Det är lite svårt att spåra fisk. Men visst, det skulle vara välkommet om vi kunde ursprungsmärka fisk från dessa länder. Sverige vill också ha en handelsbegränsning mot Ryssland och Belarus. Det handlar om en viljeinriktning från kommissionen.

När det sedan gäller EU:s arbete med krisen i fråga om kostnadsbilden för våra lantbrukare har kommissionen valt att ta bort tullarna på kvävegödsel under ett års tid, vilket Sverige har välkomnat. Det kommer en gödselstrategi från kommissionen den 19 maj. Sverige är aktivt i att välkomna den och vill att den ska medföra regelförenklingar så att vi kan investera i mer inhemsk europeisk gödselproduktion.

Sedan är det nog ganska mycket ett nationellt ansvar att på ett bra sätt möta den kris som nu finns och riskerar att förvärras. Regeringen följer utvecklingen noga. Vi vet mycket väl vilka kostnadshöjningar som lantbruket drabbas av. För en växtodlare – det känner Jytte Guteland alldeles säkert till – utgör kostnaden för gödningsmedel 30–40 procent i själva sådden. Detta är alltså ett otroligt viktigt inslag i hans eller hennes ekonomiska bedömning av sin verksamhet. Blir den kostnaden för hög genomför man inte den sådden det året.

Ett bekymmer just nu – vi får se hur länge det pågår – är att gödningspriserna för exempelvis vete har gått upp kraftigt medan priserna man som bonde får betalt för sitt vete inte har gått upp alls. De står nästan still. Nu finns det förväntningar om att de ska öka framöver på grund av krisen, men än så länge får inte bonden betalt för den prisökning som han eller hon själv upplever. Det är såklart ett jättestort bekymmer.

Regeringen följer detta, och när det blir nödvändigt med krisåtgärder kommer regeringen att finnas där.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då att det, med avvikande ståndpunkt anmäld från Socialdemokraterna, finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 5, Jordbrukets och den hållbara skogsförvaltningens strategiska betydelse för att stärka förebyggande av och motståndskraft mot skogsbränder.

2025/26:36
24 april

Anf. 14 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Vid mötet kommer kommissionen att informera om sin syn på förebyggande åtgärder mot bränder i jordbruks- och skogslandskap. Efter det följer en diskussion kring två frågor mellan medlemsländerna mot bakgrund av detta.

Regeringen anser att det är angeläget att stärka samhällets motståndskraft i ett läge med ökande brandrisker och välkomnar därför kommissionens meddelande samt ordförandeskapets initiativ till diskussion.

Regeringen är positiv till samarbete vad gäller skogsbränder. Samtidigt bör EU:s roll i första hand vara att stödja medlemsstaterna genom kunskapsuppbyggnad, samordning samt utbyte av data och erfarenheter.

Ett effektivt brandförebyggande arbete måste ta sin utgångspunkt i lokala och regionala förutsättningar eftersom förhållandena skiljer sig avsevärt mellan medlemsländerna när det gäller exempelvis ekosystem, klimat, vegetation, markanvändning, ägarstruktur och brandregimer. Det är därför centralt att åtgärder är lokalt och regionalt anpassade och vilar på subsidiaritetsprincipen.

Regeringen anser vidare att ett aktivt och hållbart jord- och skogsbruk är den viktigaste delen av det brandförebyggande arbetet. Skötselåtgärder som minskar bränsleuppbyggnad, bidrar till landskapets variation och stärker robustheten i markanvändningen kan minska konsekvensen av en brand, sänka brandintensiteten samt öka möjligheten att begränsa och släcka bränder.

Slutligen vill regeringen bestämt avråda från att EU förordar specifika skogsskötselmodeller, detta mot bakgrund av medlemsstaternas skilda förutsättningar men också det faktum att EU saknar en gemensam skogspolitik.

Restaureringsåtgärder kan i vissa fall bidra till ökad vattenhållande förmåga och stärkt landskapsresiliens. Sådana åtgärder behöver dock alltid bedömas utifrån nationella och lokala förhållanden samt vägas mot andra samhällsmål, däribland behovet av ett aktivt skogsbruk och en konkurrenskraftig och växande bioekonomi.

Anf. 15 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag undrar lite över det sista som statssekreteraren sa om de andra mål som man ska bedöma restaurering utifrån. Det är ju ganska väl vedertaget att restaurering på många sätt bidrar till ökad resiliens och motståndskraft mot många olika typer av naturkatastrofer, inte bara bränder utan även översvämningar, stormar och så vidare, och att det i längden också är gynnsamt för ekonomin att man slipper de här stora förlusterna. Jag har lite svårt att se den konflikt som regeringen här målar upp.

Anf. 16 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Möjligen lämnar vi nu diskussionen på rådet på måndag, men vi har till exempel ett förslag från Naturvårdsverket och ytterligare fyra myndigheter om hur Sverige ska genomföra

restaureringsförordningen. Alla inser att olika typer av samhällsmål kommer att komma i konflikt med varandra.

Det är viktigt att vi gör detta på ett bra sätt. Det kan bli väldigt kostsamt nationalekonomiskt att göra på vissa sätt. Här tycker jag att det är ganska uppenbart att det finns påtagliga målkonflikter som politiken ytterst måste hantera. Sedan finns det positiva aspekter med restaurering, som jag nyss nämnde – definitivt.

Anf. 17 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr ordförande! Jag vill fortsätta lite på det spår som vi redan är inne på. Detta handlar ju om åtgärder för att förhindra katastrofer. För att förebygga skogsbränder behöver vi en politik som gynnar omställningen till resilienta skogar med blandade trädslag, till exempel, i blandade åldrar.

I den rapport som kom från den brittiska säkerhetstjänsten kunde vi läsa hur viktigt det är med ekosystemens resiliens för beredskapsfrågor. De svenska skogarna är dock väldigt likartade och därför sårbara för bland annat skogsbränder.

Det är alltså positivt att regeringen nämner restaurering som en del av åtgärderna, men vi tänker i likhet med Vänsterpartiet att det skulle behövas lite mer kraft bakom orden. Jag vill bara skicka med att regeringen har den här möjligheten i den nationella restaureringsplanen.

Kanske någon ytterligare reflektion om hur man tänker kring det här?

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Statssekreteraren har inget ytterligare att tillägga.

Jag har inte noterat några avvikande ståndpunkter. Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt nummer 6 är Övriga frågor. Det har vi inga. Då är vi klara med det. Jag tackar statssekreteraren med medarbetare så mycket för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar lycka till och trevlig helg när det blir dags.

Innehållsförteckning

2025/26:36
24 april

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	1
Anf. 5 JYTTE GUTELAND (S)	2
Anf. 6 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	3
Anf. 7 ULRIKA WESTERLUND (MP)	3
Anf. 8 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 10 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	4
Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S)	5
Anf. 12 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	6
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 14 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	7
Anf. 15 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	7
Anf. 16 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG.....	7
Anf. 17 ULRIKA WESTERLUND (MP)	8
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	8